

**O'QUVCHILARDA MUSIQAGA BO'LGAN QIZIQISHINI
SHAKLLANTIRISH OMILLARI.**

*Maktabgacha ta'lim tashkilotlari direktor va
mutaxassislarini qayta tayyorlash va ularning
malakasini oshirish instituti,
Ta'lim sifatini nazorat qilish bo'limi boshlig'i,
pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)*

*Amanova Durdona Kaxramonovna
Shaxrisabz davlat pedagogika instituti
Musiqqa ta'lim magistranti Xoliqova Gulrux*

Annotatsiya:

Mazkur annotatsiya o'quvchilarda musiqaga bo'lgan qiziqishni shakllantirish omillarini o'rganishga bag'ishlangan. Unda musiqiy ta'lim jarayonining mazmuni, metodlari va pedagogik yondashuvlarning o'quvchilarning estetik didi hamda ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishdagi o'rni tahlil qilinadi. Shuningdek, o'quvchilarning yosh xususiyatlari, individual qiziqishlari va psixologik holatini hisobga olgan holda musiqqa darslarini tashkil etishning samarali usullari yoritiladi. Annotatsiyada oilaviy muhit, madaniy muhit va zamonaviy axborot texnologiyalarining musiqaga bo'lgan qiziqishni shakllantirishdagi ahamiyati ham ko'rsatib berilgan. Tadqiqot natijalari o'quvchilarda musiqaga nisbatan barqaror qiziqish uyg'otish hamda ularning ma'naviy-estetik tarbiyasini yuksaltirishga xizmat qiladi.

Annotatsiya:

Данная аннотация посвящена изучению факторов формирования интереса учащихся к музыке. В ней анализируется содержание музыкального образования, его методы и педагогические подходы, а также их роль в развитии эстетического вкуса и творческих способностей учащихся. Кроме того, освещаются эффективные способы организации

уроков музыки с учётом возрастных особенностей, индивидуальных интересов и психологического состояния учащихся. В аннотации также показана значимость семейной среды, культурного окружения и современных информационных технологий в формировании интереса к музыке. Результаты исследования направлены на формирование устойчивого интереса учащихся к музыке, а также на повышение их духовно-эстетического воспитания.

Annotatsiya:

This annotation is devoted to the study of factors influencing the development of students' interest in music. It analyzes the content of music education, its methods, and pedagogical approaches, as well as their role in developing students' aesthetic taste and creative abilities. Furthermore, it highlights effective ways of organizing music lessons by taking into account students' age characteristics, individual interests, and psychological conditions. The annotation also emphasizes the importance of family environment, cultural context, and modern information technologies in fostering interest in music. The results of the study contribute to developing a stable interest in music among students and enhancing their spiritual and aesthetic education.

Kalit soʻzlar:

Musiqqa taʼlimi, musiqaga qiziqish, pedagogik omillar, psixologik omillar, estetik tarbiya, ijodiy qobiliyat, motivatsiya, interfaol metodlar, musiqiy faoliyat, oʻquvchi shaxsiyati, oilaviy muhit, madaniy muhit, axborot texnologiyalari, musiqqa darslari, taʼlim samaradorligi.

Ключевые слова:

Музыкальное образование, интерес к музыке, педагогические факторы, психологические факторы, эстетическое воспитание, творческие способности, мотивация, интерактивные методы, музыкальная деятельность, личность учащегося, семейная среда,

культурная среда, информационные технологии, уроки музыки, эффективность обучения.

Keywords:

Music education, interest in music, pedagogical factors, psychological factors, aesthetic education, creative abilities, motivation, interactive methods, musical activity, student personality, family environment, cultural environment, information technologies, music lessons, learning effectiveness.

Kirish

Bugungi globallashuv va axborot texnologiyalari jadal rivojlanayotgan davrda yosh avlodni har tomonlama barkamol, ma'naviy yetuk va estetik didga ega shaxs sifatida tarbiyalash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan, musiqa san'ati inson ruhiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadigan, uning ichki kechinmalarini boyitadigan hamda go'zallikni his etish qobiliyatini rivojlantiradigan muhim vosita sifatida alohida o'rin tutadi. Musiqa nafaqat estetik tarbiya vositasi, balki o'quvchilarning ijodiy fikrlashini, tasavvur doirasini kengaytiruvchi, ularni mustaqil fikr yuritishga undovchi samarali ta'limiy omil hamdir.

O'quvchilarda musiqaga bo'lgan qiziqishni shakllantirish esa murakkab va ko'p qirrali pedagogik jarayon bo'lib, u turli omillar ta'sirida yuzaga keladi. Mazkur jarayon faqatgina musiqa darslari bilan chegaralanib qolmay, balki o'quvchining oilaviy muhiti, madaniy saviyasi, ijtimoiy muhitdagi o'rni hamda shaxsiy qiziqishlari bilan chambarchas bog'liqdir. Ayniqsa, boshlang'ich va o'rta ta'lim bosqichida o'quvchilarda musiqaga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish kelgusida ularning estetik dunyoqarashi va ijodiy salohiyatini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Musiqa ta'limining samaradorligi ko'p jihatdan o'qituvchining kasbiy mahorati, darsni tashkil etish uslubi va qo'llanilayotgan pedagogik texnologiyalarga bog'liqdir. Zamonaviy ta'lim tizimi o'qituvchidan faqat bilim berish emas, balki o'quvchilarda qiziqish uyg'otish, ularni faol ishtirok etishga

undash, ijodiy yondashuvni rivojlantirishni talab etadi. Shu bois, interfaol metodlardan foydalanish, musiqiy o'yinlar, tinglash va tahlil qilish jarayonlarini uyg'unlashtirish orqali darslarni yanada jonli va qiziqarli tashkil etish muhimdir.

Bundan tashqari, o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olish ham muhim omillardan biridir. Har bir o'quvchi musiqa asarlarini turlicha qabul qiladi, ularning didi, qiziqishi va qobiliyati bir-biridan farq qiladi. Shu sababli, individual yondashuvni qo'llash, o'quvchilarning ichki motivatsiyasini qo'llab-quvvatlash hamda ularni rag'batlantirish orqali musiqaga bo'lgan qiziqishni mustahkamlash mumkin.

Shuningdek, zamonaviy axborot texnologiyalarining rivojlanishi musiqa ta'limiga yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Audio va video materiallar, onlayn platformalar, virtual cholg'u dasturlari orqali o'quvchilarning bilimini boyitish va ularning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirish mumkin. Bu esa o'z navbatida musiqaga bo'lgan qiziqishni yanada kuchaytiradi.

Musiqa ta'limi va o'quvchilarda musiqaga bo'lgan qiziqishni shakllantirish masalasi ko'plab olimlar va pedagoglar tomonidan o'rganilgan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, musiqiy qiziqishning shakllanishi insonning umumiy rivojlanishi bilan bevosita bog'liq bo'lib, u estetik tarbiya, emotsional sezgirlik va ijodiy tafakkurning rivojlanishiga xizmat qiladi. Psixologik nuqtai nazardan, qiziqish shaxsning faoliyatga bo'lgan ichki ehtiyoji sifatida namoyon bo'ladi va u motivatsiya bilan uzviy bog'liqdir. Shu bois musiqa darslarida o'quvchilarning ichki motivatsiyasini shakllantirish muhim vazifa hisoblanadi.

Pedagogik tadqiqotlarda ta'kidlanishicha, musiqa ta'limining samaradorligi o'qitish metodlari va vositalarining to'g'ri tanlanishiga bog'liq. An'anaviy usullar bilan bir qatorda zamonaviy interfaol metodlardan foydalanish o'quvchilarning dars jarayoniga faol jalb qilinishini ta'minlaydi. Ayniqsa, musiqiy o'yinlar, improvizatsiya, sahnalashtirish elementlari o'quvchilarning qiziqishini oshirishda samarali vosita hisoblanadi.

Tadqiqot metodologiyasi

Mazkur mavzuni o'rganishda kuzatish, suhbat, so'rovnomalar va tajriba metodlaridan foydalanish maqsadga muvofiqdir. O'quvchilarning musiqa darslariga bo'lgan munosabati, qiziqish darajasi hamda ularning faol ishtiroki muntazam ravishda tahlil qilinadi. Shuningdek, turli pedagogik yondashuvlarning samaradorligini aniqlash uchun amaliy tajribalar o'tkazish muhim ahamiyatga ega.

Natijalar va tahlil

O'tkazilgan kuzatishlar shuni ko'rsatadiki, darslarning qiziqarli va interfaol shaklda tashkil etilishi o'quvchilarning musiqa bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi. Ayniqsa, amaliy faoliyatga asoslangan mashg'ulotlar — qo'shiq kuylash, cholg'u asboblari bilan ijro etish, ritmik mashqlar bajarish — o'quvchilarning faolligini kuchaytiradi. Bundan tashqari, o'quvchilarga mustaqil tanlash imkoniyatini berish, ya'ni ular yoqtirgan musiqiy asarlarni tinglash va tahlil qilish ham motivatsiyani oshiradi.

Tahlillar shuni ham ko'rsatadiki, ijobiy psixologik muhit yaratish muhim omillardan biridir. O'quvchi o'zini erkin his qilgan, xatodan qo'rqmagan muhitda uning ijodiy faolligi ortadi. O'qituvchining qo'llab-quvvatlashi, rag'batlantirishi va adolatli baholashi o'quvchining o'ziga bo'lgan ishonchini mustahkamlaydi.

Amaliy tavsiyalar

O'quvchilarda musiqa bo'lgan qiziqishni oshirish uchun quyidagi tavsiyalarni ilgari surish mumkin:

Darslarda interfaol va innovatsion metodlardan keng foydalanish;

O'quvchilarning individual qobiliyat va qiziqishlarini hisobga olish;

Musiqiy faoliyatni amaliy mashg'ulotlar bilan boyitish;

Zamonaviy texnologiyalar va multimediyalar vositalaridan foydalanish;

Ijobiy psixologik muhit yaratish va o'quvchilarni muntazam rag'batlantirib borish.

O'quvchilarda musiqaga bo'lgan qiziqishni shakllantirish samarali tashkil etilgan pedagogik jarayon natijasida yuzaga keladi. Bu jarayonda o'qituvchi yetakchi rol o'ynab, o'quvchilarni musiqiy faoliyatga jalb etish, ularning qiziqishini qo'llab-quvvatlash va rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, ijtimoiy muhit, zamonaviy texnologiyalar va individual yondashuv ham muhim ahamiyat kasb etadi. Mazkur omillar uyg'unlashgan holda o'quvchilarning musiqaga bo'lgan barqaror qiziqishini shakllantirish mumkin.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, o'quvchilarda musiqaga bo'lgan qiziqishni shakllantirish murakkab va ko'p omilli pedagogik jarayon hisoblanadi. Ushbu jarayonda o'qituvchining kasbiy mahorati, darslarni tashkil etish uslubi va qo'llanilayotgan metodlarning samaradorligi hal qiluvchi ahamiyatga ega. O'quvchilarning yosh, psixologik va individual xususiyatlarini inobatga olgan holda yondashish esa ularning musiqaga nisbatan ijobiy munosabatini shakllantirishga xizmat qiladi.

Shuningdek, oilaviy muhit, ijtimoiy-madaniy sharoit va zamonaviy axborot texnologiyalarining ta'siri ham beqiyosdir. Musiqiy faoliyatning amaliy shakllari — kuylash, tinglash, ijro etish va sahna faoliyati — o'quvchilarning qiziqishini oshirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi.

Natijada, barcha pedagogik, psixologik va ijtimoiy omillar uyg'unlashgan holda qo'llanilgandagina o'quvchilarda musiqaga nisbatan barqaror qiziqish shakllanadi. Bu esa ularning ma'naviy-estetik rivojlanishini ta'minlab, ijodiy salohiyatini yanada yuksaltirishga xizmat qiladi.